

Wyrok z 28 listopada 2007 r., **K 39/07**
TRYB UCHYLANIA IMMUNITETU SĄDZIOWSKIEGO
 (OTK ZU 2007, nr 10A, poz. 129)

Rodzaj postępowania: kontrola abstrakcyjna Inicjator: Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego	Skład orzekający: Pełny skład	Zdania odrębne: 6
---	---	-----------------------------

Przedmiot kontroli	Wzorce kontroli
Obowiązek rozpoznania przez sąd dyscyplinarny wniosku o uchylenie immunitetu sędziowskiego w terminie 24 godzin [ustawa z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych: art. 80a § 1, art. 80b § 1 oraz art. 80c]	Immunitet sędziowski Prawo do sądu [Konstytucja: art. 181, art. 45]
Wykluczenie udziału sędziego w posiedzeniu, na którym rozpatrywany jest wniosek prokuratora o zezwolenie na zatrzymanie tego sędziego [ustawa z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych: art. 80b § 3]	Prawo do obrony [Konstytucja: art. 42 ust. 2]
Wykluczenie udziału sędziego w posiedzeniu, na którym rozpatrywany jest wniosek prokuratora o tymczasowe aresztowanie tego sędziego [ustawa z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych: art. 80c w związku z art. 80b § 3]	Prawo do obrony [Konstytucja: art. 42 ust. 2]
Możliwość ograniczenia przez prokuratora dostępu sędziego do dokumentów dołączonymi do wniosku o uchylenie immunitetu [ustawa z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych: art. 80 § 2f i 2g]	Immunitet sędziowski Prawo do sądu Prawo do obrony [Konstytucja: art. 181 w zw. z art. 45, art. 42 ust. 2]
Brak wstrzymania wykonania uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za zbrodnie lub występki umyślne zagrożony karą co najmniej 8 lat pozbawienia wolności, uchwały wyrażającej zgodę na zatrzymanie sędziego w razie wszczęcia postępowania sprawę o zbrodnie lub występki umyślne zagrożony karą co najmniej 8 lat pozbawienia wolności oraz uchwały zezwalającej na tymczasowe aresztowanie sędziego, wobec którego została podjęta decyzja zezwalająca na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, pomimo wniesienia zażalenia. [ustawa z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych: art. 80a § 3, art. 80b § 4 zdanie drugie, art. 80c w związku z art. 80a § 3, art. 80b § 4 zdanie drugie]	Zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego Immunitet sędziowski [Konstytucja: art. 181 w zw. z art. 176]
Naruszenie trybu uchwalenia ustawy [ustawa z 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw: art. 1 pkt 29 i 30]	Zasada demokratycznego państwa prawnego Zasada praworządności [Konstytucja: art. 2 w zw. z art. 7]

Istotną gwarancję zasady niezawisłości sędziowskiej stanowi przysługujący sędziom immunitet formalny. Zgodnie z art. 181 Konstytucji sędzia nie może być, bez uprzedniej zgody właściwego sądu, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Ponadto sędzia nie może być zatrzy-

many lub aresztowany, z wyjątkiem sytuacji ujęcia go ba gorącym uczynku przestępstwa, pod warunkiem że jest to niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. W przypadku zatrzymania należy zawiadomić prezesa właściwego miejscowo sądu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

Wprowadzone zmiany w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych dotyczące trybu uchylania immunitetu sędziowskiego zostały zakwestionowane przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Wnioskodawca sformułował zarzuty o charakterze materialnym oraz proceduralnym.

W zakresie zarzutów materialnych zakwestionowano m.in. wprowadzenie przyśpieszonego i uproszczonego (poprzez ograniczenie określonych gwarancji proceduralnych) trybu rozpoznawania wniosku o uchylenie immunitetu sędziowskiego w sprawach o zbrodnie lub umyśle występki zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat (tzw. poprawka Zbonikowskiewgo), ograniczenie dostępności sędziego, którego dotyczy wnioski o uchylenie immunitetu do dokumentów sprawy immunitetowej.

Z kolei wobec przepisów ustawy z 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw wnioskodawca sformułował zarzuty o charakterze proceduralnym obejmujące zastrzeżenia co do braku zasięgnięcia opinii Sądu Najwyższego w kwestii zmian, która jest wymagana przez przepisy ustaw o Sądzie Najwyższym.

Rozstrzygnięcie zapadło większością głosów. Sędziowie Marek Cieślak, Maria Gintowt-Jankowicz, Mirosław Granat, Wojciech Hermeliński, Teresa Liszcz oraz Janusz Niemcewicz przedstawili zdania odrębne.

ROZSTRZYGNIĘCIE

1. Artykuł 80 § 2f i 2g ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie, w jakim wyklucza kontrolę sądu nad wyłączeniem przez prokuratora udostępnienia dokumentów sędziemu poddanemu uchyleniu immunitetu, jest niezgodny z art. 42 ust. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 181 Konstytucji.

2. Artykuł 80a § 1 oraz art. 80b § 1 i 3 ww. ustawy są niezgodne z art. 45 ust. 1 w związku z art. 181 Konstytucji.

3. Artykuł 80a § 3 oraz art. 80b § 4 zdanie drugie ww. ustawy są niezgodne z art. 176 ust. 1 w związku z art. 181 Konstytucji.

4. Artykuł 1 pkt 29 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w zakresie, w jakim dodaje do art. 80 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych § 2d-2h, jest zgodny z art. 2 w związku z art. 7 Konstytucji.

5. Artykuł 1 pkt 30 ustawy z 29 czerwca 2007 r. powołanej w punkcie 4 jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 7 i art. 186 ust. 1 Konstytucji przez to, że został uchwalony przez Sejm bez dochowania trybu wymaganego do jego wydania.

GŁÓWNE TEZY UZASADNIENIA

1. W procesie kontroli konstytucyjności Trybunał bada zarówno treść kwestionowanej regulacji (materialne kryterium kontroli) jak też kompetencję (kompetencyjne kryterium

kontroli) oraz dochowanie właściwego trybu określonego przepisami prawa do jej wydania lub ratyfikowania (proceduralne kryterium kontroli). Orzekanie o konstytucyjności ustawy w przypadku kontroli materialnej polega na porównaniu ze sobą zakwestionowanej normy ustawowej z treścią normy wskazanej jako wzorzec kontroli. Z kolei w przypadku kontroli proceduralnej badanie konstytucyjności polega na zbadaniu zgodności procedury uchwalenia kwestionowanych przepisów z wymaganiami określonymi przepisami regulującymi postępowanie ustawodawcze.

2. W przypadku kontroli materialnej zarzuty muszą być określone we wniosku wszczynającym postępowanie. Z kolei badanie w oparciu o formalne i kompetencyjne kryteria kontroli Trybunał przeprowadza także z urzędu niezależnie od treści wniosku. Wynika to z treści art. 188 Konstytucji regulującego kompetencje Trybunału.
3. Stwierdzenie niekonstytucyjności sposobu uchwalenia zakwestionowanych przepisów nie zawsze musi oznaczać zbędność ich badania według materialnego kryterium kontroli. Zagadnienie to należy rozpatrywać wielopłaszczyznowo mając na uwadze: tryb kontroli (prewencyjny, czy następczy), treść wniosku (wskazanie przez wnioskodawcę zarzutów dotyczących trybu uchwalenia), skutki wyroku (zob. pkt 4) oraz możliwość skuteczniejszego oddziaływania na legislację.
4. Głównym skutkiem orzeczenia o niekonstytucyjności występującym bez względu na to, czy kontrola konstytucyjności została przeprowadzona w oparciu o kryterium materialne, czy też proceduralne, jest eliminacja zaskarżonej regulacji z porządku prawnego. Jednakże podczas gdy niekonstytucyjność z uwagi na tryb uchwalenia powoduje niedojście ustawy do skutku (w dalszym ciągu obowiązuje ustawa w wersji, którą miała zmienić nieefektywna, pozorna nowelizacja), to stwierdzenie niekonstytucyjności ze względu na treść powoduje upadek nowelizowanej ustawy od dnia ogłoszenia orzeczenia Trybunału we właściwym organie promulgacyjnym.
5. Realizowanie uprawnień opiniodawczych w toku postępowania legislacyjnego nie jest nieograniczone. Rola podmiotów, którym przysługuje prawo do wyrażenia opinii ogranicza się do zajęcia stanowiska umożliwiającego prawodawcy zorientowanie się w ich poglądach. Wyrażenie opinii w danej sprawie przez upoważnione organy nie może oznaczać możliwości narzucania jakichkolwiek rozwiązań Sejmowi oraz prawa weta wobec decyzji parlamentu.
6. Ocena realizacji przedstawienia opinii przez określone podmioty musi być dokonywana na tle przebiegu konkretnych prac ustawodawczych. Można jednak wskazać pewne bardziej ogólne kryteria, które powinien uwzględniać Trybunał, tj. charakter dokonanych poprawek, ich szerokość oraz głębokość, a także ogólny charakter regulowanej materii oraz zakres swobody regulacyjnej ustawodawcy.
7. Nie jest konieczne ponowne występowanie o opinię do właściwych podmiotów, jeżeli zmiany projektu oparte są na tych samych założeniach, co jego pierwotna wersja. W szczególności konieczność zasięgnięcia opinii nie występuje, jeżeli zgłoszone poprawki dotyczą tego samego przedmiotu regulacji, a organ opiniodawczy mógł zająć stanowisko w sprawie już w pierwszej opinii. Ewentualne przekształcenia projektu ustawy, oparte na założeniach zawartych w projekcie stanowią istotę postępowania legislacyjnego; głębokość ingerencji w rozwiązania proponowane w projekcie jest sprawą ustawodawcy. Jeżeli jednak poprawki do projektu ustawy dotyczą zagadnień, które w ogóle nie znajdowały się w pierwotnej wersji projektu, to taka nowość normatywna musi zostać zaopiniowana przez upoważnione podmioty, których udział jest obligatoryjny na mocy art. 2 w zw. z art. 7 oraz art. 186 w zw. z art. 7 Konstytucji.

8. Dla oceny, czy w konkretnej sytuacji doszło do naruszenia obowiązku zasięgnięcia opinii w toku prac legislacyjnych, istotne znaczenie ma również charakter materii regulowanej w ustawie oraz związany z nim zakres swobody ustawodawcy. Konstytucja w sposób niejednolity określa ramy swobody regulacyjnej. Niektóre sprawy niejako z natury rzeczy (w szczególności materie socjalne i gospodarcze) pozostawiane są uznaniu ustawodawcy. Z kolei dopuszczalność ustanowienia regulacji dotyczących osobistych i politycznych praw człowieka i obywatela zależy od spełnienia szczegółowych wymagań określonych w Konstytucji. Wskazane węższe ramy regulacyjnej swobody dotyczą również instytucji gwarantujących wspomniane prawa np. immunitet sędziowski chroniący szeroko rozumiane prawo do sądu poprzez zapewnienie niezależności sądów i niezawisłości sędziów.
9. Przy ocenie spełnienia wymagania zasięgnięcia opinii w toku procesu prawodawczego istotne znaczenie ma również charakter umocowania opiniodawczego upoważnionych organów (ustawowy czy konstytucyjny). Niewystąpienie o opinię do organu, którego uprawnienie do zajęcia stanowiska w sprawie wynika z Konstytucji jest zlekceważeniem powinności konstytucyjnej. Stanowi ono jakościowo cięższe naruszenie trybu uchwalania niż zaniechanie wystąpienia o opinie do podmiotów, których kompetencja ma swoje źródło w ustawodawstwie zwykłym.
10. Konstytucja wskazuje, iż Sąd Najwyższy działa w zakresie wymiaru sprawiedliwości (art. 175 ust. 1) oraz w ramach uprawnień nadzorczych nad innymi sądami (art. 183). Natomiast jego kompetencje opiniodawcze w toku procesu legislacyjnego wynikają jedynie z unormowań ustawy zwykłej.
11. Z samego faktu, iż według w Konstytucji Krajowa Rada Sądownictwa, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji stoją na straży określonych wartości, nie wynika kompetencja opiniodawcza w procesie legislacyjnym. Jednakże KRS – w przeciwieństwie do Rzecznika oraz KRRiT – posiada zdolność inicjowania abstrakcyjnej kontroli konstytucyjnej (art. 186 ust. 2 Konstytucji). Tym samym wskazany organ może wpływać na usunięcie z systemu źródeł prawa aktów zagrażających chronionych przez niego wartościom. Mając na uwadze systematykę art. 186 Konstytucji należy uznać, że pojęcie „straży”, o której mowa w art. 186 ust. 1 obejmuje czuwanie nad brakiem zagrożeń dla niezależności sądów i niezawisłości sędziów w systemie prawnym. Skoro KRS może „aż” wszczynać postępowanie w sprawie kontroli konstytucyjności to tym bardziej powinien opiniować właściwe ustawy. Reasumując, uprawnienie opiniodawcze KRS wynika z regulacji konstytucyjnej.
12. Najbardziej doniosłym sposobem wyrażenia stanowiska przez Krajową Radę Sądownictwa jako ciała kolegialnego jest uchwała. Może być ona podjęta tylko przy spełnieniu określonych wymogów formalnych na należycie zwołanym posiedzeniu. Dlatego też przypadkowe zgromadzenie pewnej liczby członków tego organu zwołanych w nieformalny sposób nie może podjąć uchwały. Dla zrealizowania kompetencji opiniodawczej KRS konieczne jest wyznaczenie odpowiedniego terminu na zebranie tego organu oraz podjęcie uchwały, a także ustosunkowanie się do wyrażonej opinii przez ustawodawcę w toku postępowania legislacyjnego.
13. Formalny immunitet sędziowski jest mechanizmem służącym zapewnieniu prawidłowego działania oraz stabilnego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości oraz zabezpieczającym sądy i sędziów przed naciskami. Immunitet ma również swój aspekt subiektywny – chroni konkretną osobę. Jednakże skutek ten ma charakter wtórny wobec podstawowego wskazanego celu immunitetu, czyli zapewnieniu niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

14. Regulacje międzynarodowe wskazują, że nie tylko rzeczywiste, ale również pozorne uzależnianie sądów (sędziów) w ich działalności orzeczniczej od czynników innych niż wymagania prawa może stanowić naruszenie standardów niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wynika, że immunitet chroni piastunów wymiaru sprawiedliwości przed wpływem ośrodków politycznych, prowokacją, retorsją, czy naciskami zewnętrznymi. W istocie immunitet służy zapewnieniu stabilizacji orzecznictwa poprzez ograniczenie możliwości wywierania wpływu na jego treść przez czynniki spoza wymiaru sprawiedliwości. Mechanizm ten stanowi gwarancję odrębności władzy sądowniczej od pozostałych. Ponadto jego celem jest ochrona integralności sędziów, narażonych na zemstę osób, które osądzono nie po ich myśli.
15. Znaczenie immunitetu sędziowskiego jest szczególnie duże w krajach o ciągle dojrzewającym obyczajem demokratycznym oraz nieutrwalonym mechanizmie podziału władz. Niezawisłość sędziowska i niezależność sądów może istnieć bez immunitetu w państwach o dojrzałej demokracji, utrwalonym rozumieniu podziału władz i wysokiej kulturze prawnej i politycznej. Wskazane czynniki minimalizują polityczne ryzyko nadużywania możliwości usunięcia sędziego ze względu na treść wydawanych wyroków.
16. Sytuacja, w której zniesienie immunitetu jest nazbyt łatwe powoduje „efekt mrozący” – już sam fakt skierowania przeciwko sędziemu wniosku o pozbawienie immunitetu wpływa na obniżenie jego reputacji. Pomimo wykazania bezpodstawności wniosku w toku postępowania oraz powrotu sędziego do orzekania, jego dobre imię oraz gotowość do okazywania niezależności oraz odwagi nie będą nienaruszone. W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka samo powstanie „efektu mrozącego” często uznawane jest za wystarczającą przesłankę dla negatywnej oceny prawa krajowego.
17. Regulacja art. 42 Konstytucji, zgodnie z którą odpowiedzialności karnej towarzyszy prawo do obrony „we wszystkich stadiach postępowania” odnosi się do wszelkich postępowań represyjnych: penalnych (niezależnie od ich stadium) oraz pozostałych (quasi-penalnych: np. dyscyplinarnych czy przygotowujących do właściwego postępowania), a nie jedynie do postępowania karnego *sensu stricto*. Prawo do obrony przed postępowaniem karnym w konstytucyjnym znaczeniu przysługuje wobec „wszelkich postępowań”, w tym postępowań wpadkowych oraz przygotowawczych, o ile tylko związane są z wkroczeniem w zakres konstytucyjnych wolności i praw (art. 31 Konstytucji). Immunitet jako mechanizm o konstytucyjnej genezie zapewnia określony zakres wolności od ingerencji państwa. Dlatego też każdorazowe wkroczenie w zakres tej wolności wiązać się musi z przyznaniem prawa do obrony.
18. Według orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które powinno być uwzględniane przy interpretacji konstytucji, prawo do obrony stanowi konieczny element każdej rzetelnej procedury. W zakres tego prawa wchodzi możliwość przedstawienia i obrony swojego stanowiska.
19. Koncepcja, według której można ograniczyć prawo do obrony na etapie postępowania immunitetowego, ponieważ określona sprawa i tak będzie w przyszłości rozpatrywana przez sąd decydujący o czynie, winie i karze jest nie do przyjęcia z punktu widzenia Konstytucji. Podczas każdego etapu penalizacji, także wstępnego należy zagwarantować prawo do obrony adekwatne dla tego etapu. Również podczas procedury uchylenia immunitetu powinna przysługiwać odpowiednia ochrona. Wszakże w takiej sytuacji mamy do czynienia nie tylko z uchyleniem przesłanki procesowej, ale również z postawieniem jednostki w cieniu podejrzenia.

20. Regulacja, która umożliwiła prokuratorowi w sposób wiążący dla sądu dyscyplinarnego zastrzeżenie jawności materiałów oraz ich udostępnienie osobie pozbawianej immunitetu zmienia postępowanie sądowe w postępowanie inkwizycyjne, w którym wiodącą rolę odgrywa prokurator. W takiej sytuacji sąd dyscyplinarny zostaje sprawdzony do roli egzekutora decyzji prokuratora, co nie daje się pogodzić z ideą niezależności sądu jako władzy oraz kłóci się z gwarancyjną i legitymizacyjną rolą sądu. Gwarancje konstytucyjne wynikające z art. 45 oraz art. 181 przysługują przez sam fakt, iż wskazane postępowanie toczy się – z mocy Konstytucji – przed sądem, czyli niezależnym organem wolnym od nacisków ze strony innych władz.
21. Wynikający z wprowadzonej regulacji 24-godzinny termin na rozpatrzenie sprawy w nadzwyczajnym trybie postępowania immunitowego jest zbyt krótki z przyczyn merytorycznych. W toku tego postępowania sąd ma zbadać, czy „zachodzi dostatecznie uzasadnione popełnienie przestępstwa”. W tym celu należy dokonać oceny materiałów oraz stanowiska prokuratora przedstawionego we wniosku oraz zbadać, czy wniosek powinien być kierowany w trybie przyspieszonym. Skutkiem przyjętego rozwiązania może być albo powierzchowność gwarancyjnej funkcji sądu immunitowego albo „ostrożnościowe” oddalanie wniosków, co z punktu widzenia rzetelności posługiwania się postępowaniem immunitowym w celu oczyszczenia aparatu sprawiedliwości jest bardzo niewskazane.

Przepisy Konstytucji

Art. 2. Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 7. Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Art. 31. 1. Wolność człowieka podlega ochronie prawnej.

2. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje.

3. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Art. 42. 1. Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Zasada ta nie stoi na przeszkodzie ukaraniu za czyn, który w czasie jego popełnienia stanowił przestępstwo w myśl prawa międzynarodowego.

2. Każdy, przeciw komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania. Może on w szczególności wybrać obrońcę lub na zasadach określonych w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu.

3. Każdego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu.

Art. 45. 1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

2. Wyłączenie jawności rozprawy może nastąpić ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny. Wyrok ogłaszany jest publicznie.

Art. 175. 1. Wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe. [...]

Art. 176. 1. Postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne. [...]

Art. 181. Sędzia nie może być, bez uprzedniej zgody sądu określonego w ustawie, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Sędzia nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się prezesa właściwego miejscowo sądu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

Art. 183. 1. Sąd Najwyższy sprawuje nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania.

2. Sąd Najwyższy wykonuje także inne czynności określone w Konstytucji i ustawach.

3. Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego powołuje Prezydent Rzeczypospolitej na sześcioletnią kadencję spośród kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego.

Art. 186. 1. Krajowa Rada Sądownictwa stoi na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

2. Krajowa Rada Sądownictwa może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności z Konstytucją

aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Art. 188. Trybunał Konstytucyjny orzeka w sprawach:

- 1) zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją,
- 2) zgodności ustaw z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, których ratyfikacja wymagała uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie,
- 3) zgodności przepisów prawa, wydawanych przez centralne organy państwowe, z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami,
- 4) zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych,
- 5) skargi konstytucyjnej, o której mowa w art. 79 ust. 1.